

12^e jaargang, #2

14 juli 2014

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 juni 2014

Samenvatting

De gewassen vertonen nog steeds een voorsprong in hun ontwikkeling. De wintergranen zullen twee tot drie weken eerder dan normaal oogstrijp zijn. Tot op heden werden er geen ernstige droogteproblemen gemeld en, met uitzondering van de percelen die getroffen werden door hagel of ziekte, liggen de verwachte opbrengsten voor de gewassen die in juli en augustus geoogst zullen worden boven het gemiddelde van de voorbije vier jaren.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroei-model en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), FIWAP asbl (<http://www.fiwap.be>), Gembloux Agro-Bio Tech (ULg) en CADCO asbl (<http://www.cadcoasbl.be>).

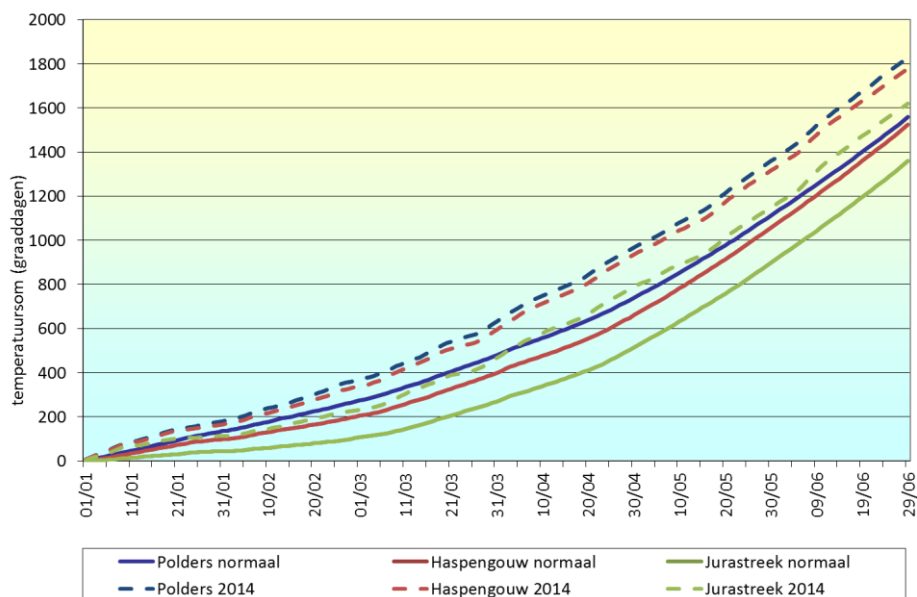
Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (ULg, Liège)	Bernard Tychon	bernard.tychon@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Antoine Royer Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be antoine.royer@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

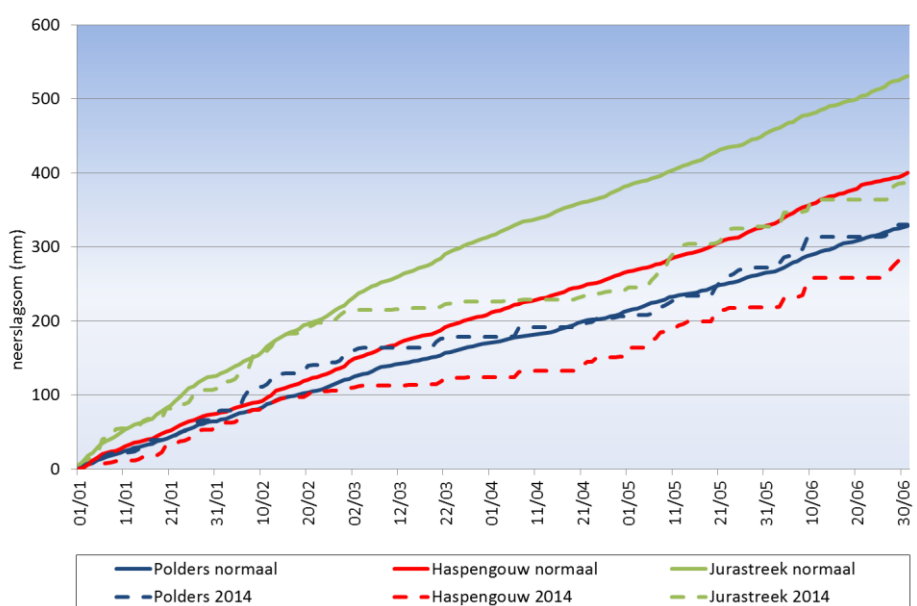
Datum van de volgende berichten: september 2014

De weersgesteldheid

Dankzij de zachte weersomstandigheden tijdens de winter en het vroege voorjaar vertoonden de gewassen eind april een aanzienlijke voorsprong in hun ontwikkeling (zie Agrometeorologische Berichten van 21 april 2014). De maanden mei en juni 2014 waren volgens het KMI normaal, zowel op het vlak van de temperatuur als de neerslag. Hierdoor kon de groeivoorsprong behouden blijven. Uit Figuur 1 blijkt dat de temperatuursom in de Polders, Haspengouw en de Jurastreek momenteel nog steeds zo'n 250 graaddagen hoger ligt dan gemiddeld. De wintergranen zullen dan ook twee tot drie weken eerder dan normaal oogstrijp zijn. Figuur 2 toont het verloop van de neerslagsom sinds 1 januari 2014 voor dezelfde regio's. Hieruit blijkt dat er vooral tussen eind februari en eind april een neerslagtekort was. Gelukkig is dit een periode waarin de waterbehoefte van de gewassen niet erg hoog is. In mei en juni vertoonde de neerslagsom weer normale waarden. Juni was wel iets natter dan mei.

Figuur 1: Verloop van temperatuursom (in graaddagen, basistemperatuur: 0°C) van 1 januari tot en met 30 juni 2014 ten opzichte van de referentie (1988-2013) voor 3 regio's: de Polders, Haspengouw en de Jurastreek. Bron: KMI, ULg

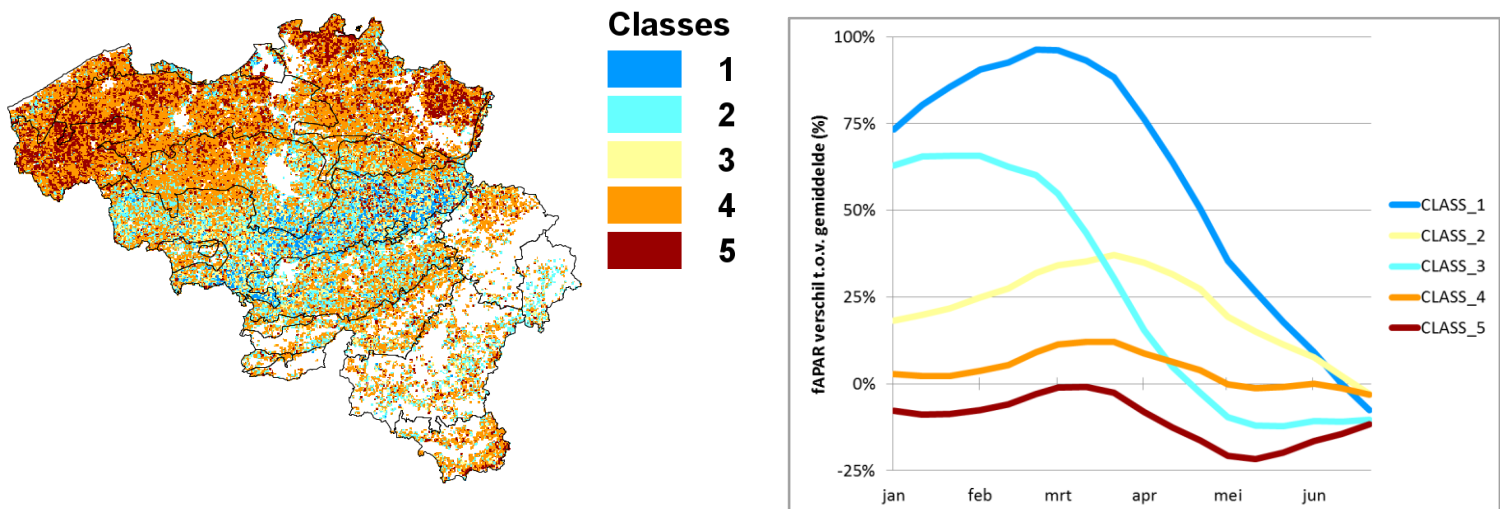

Figuur 2: Verloop van neerslagsom (in mm) van 1 januari tot en met 30 juni 2014 ten opzichte van de referentie (1988-2013) voor 3 regio's: de Polders, Haspengouw en de Jurastreek. Bron: KMI, ULg

Op 20 en 21 mei veroorzaakten onweders en vooral de daarmee gepaard gaande hagelbuien ernstige schade op talrijke percelen in Henegouwen, Vlaams- en Waals-Brabant. Ook tijdens het Pinksterweekend (7-9 juni) trokken er zware hagelbuien over ons land. Hagelbollen van 2 tot 5 cm diameter zorgden voor een enorme ravage in de getroffen gebieden. De bladeren van de gewassen werden daarbij gedeeltelijk of zelfs volledig vernietigd. De schade was het grootst in de streek rond Wingene, tussen Gent en Antwerpen en in het Brusselse.

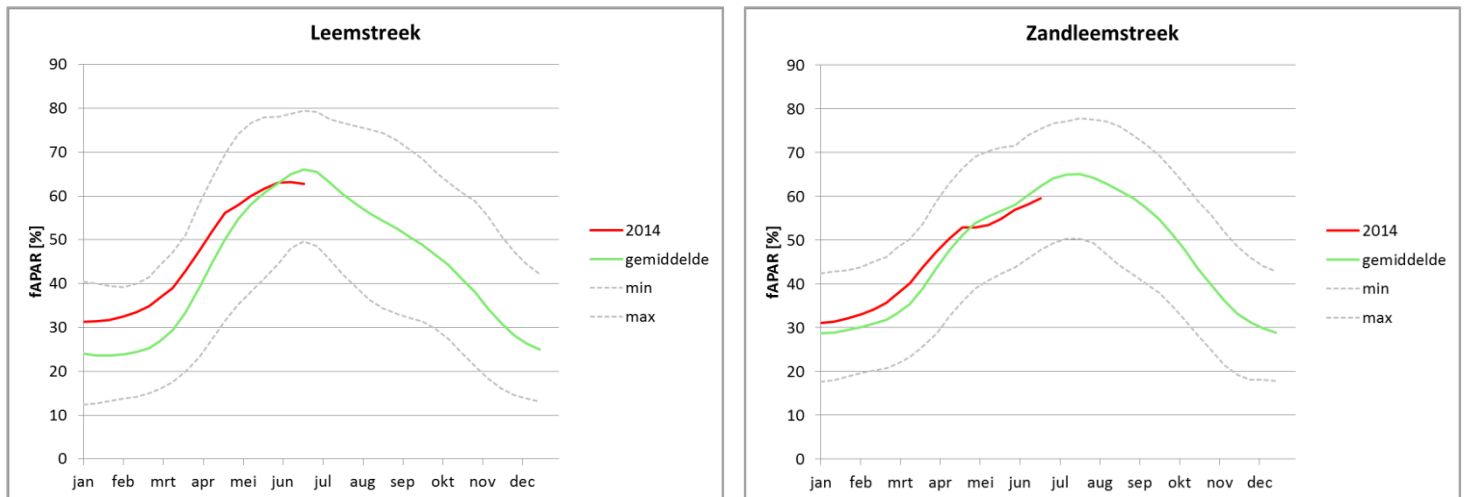
Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de satellietbeelden blijkt dat de groei en ontwikkeling van de gewassen verschilt naargelang de regio. In het noorden van het land volgen de gewassen de normale ontwikkelingscurve, met uitzondering van enkele zones in het westen en noordoosten waar de groeiachterstand die in het begin van het seizoen werd vastgesteld (zie Agrometeorologische Berichten van 21 April) slechts gedeeltelijk kon ingehaald worden en waar de groei nog steeds niet optimaal verloopt (donkerbruine zones in Figuur 3). In het centrum van het land (Leemstreek) doen de gewassen het dan weer erg goed dankzij de vroege seizoenstart en de gunstige weersomstandigheden tijdens het voorjaar. De wintergranen rijpen hier dan ook vroeger af dan normaal (donkerblauwe zones). Toch zijn er in dit gebied ook zones waar de groeicyclus niet verschoven maar wel verkort is (gele zones). Mogelijk ligt hier de opbrengst ook iets lager.

Figuur 3: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2013) in 5 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 januari tot en met 30 juni 2014 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. Bron: VITO

Figuur 4 vergelijkt het verloop van de vegetatie-index in 2014 ten opzichte van de referentiewaarden (gemiddelde, minimum en maximum, 1999-2013) voor de akkerbouwgewassen in de Leemstreek en de Zandleemstreek. Hieruit blijkt eveneens dat de groeicurve van de akkerbouwgewassen in de Leemstreek verschoven is. Het seizoen is veel vroeger gestart dan normaal en zal ook vroeger eindigen. In de Zandleemstreek was er ook sprake van een vroege seizoenstart, maar minder uitgesproken. Daar vertoont de groeicurve momenteel eerder een gemiddeld verloop.

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 30 juni 2014 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (1999-2013) voor akkerbouwgewassen in de Leemstreek en de Zandleemstreek. Bron: VITO

Overzicht der gewassen: huidige toestand

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor de voornaamste teelten voor de verschillende landbouwstrekken en voor het land in z'n geheel. Hieronder volgt een nadere bespreking:

Wintertarwe en -gerst:

Uit meldingen van het CRA-w, CADCO en Boer&Tuinder blijkt dat de oogst van de wintergerst dit jaar één tot twee weken vroeger startte dan normaal. Toch worden er regionale verschillen waargenomen. In Limburg en Oost-Brabant is de oogst al ver gevorderd, in Oost-Vlaanderen en het Pajottenland wordt er ook volop gedorst, in West-Vlaanderen daarentegen verloopt de gerstoogst wat trager. De hevige regens van eind juni hebben plaatselijk de oogstwerkzaamheden bemoeilijkt. De eerste opbrengsten zijn tamelijk goed.

Net zoals de wintergerst vertoont ook de wintertarwe een ontwikkelingsvoorsprong van één tot twee weken. De toestand van het gewas varieert echter naargelang de regio en het perceel. Het opbrengstpotentieel is globaal gezien hoog, maar veel percelen worden plots noodrijp. Vaak wordt dit veroorzaakt door een slecht functionerend wortelstelsel, ten gevolge van tarwehalmdoder of een slechte bodemstructuur. Dit jaar trad er ook al vroeg in het seizoen gele roest op. Vanaf half februari moesten er al fungiciden toegediend worden.

Suikerbieten:

Uit berichten van het KBIVB blijkt dat op de vroeg gezaaide suikerbietpercelen de rijen al eind mei sloten, op de overige percelen was dit het geval rond 10 juni. Dit was iets vroeger dan normaal. In de gebieden die op 20 en 21 mei of tijdens het Pinksterweekend (7-9 juni) getroffen werden door onweer en hagel liepen ook de suikerbieten ernstige schade op. De bladmassa werd daarbij geheel of gedeeltelijk vernietigd (zie foto en meldingen van het CRA-w en Boer&Tuinder).

Afgezien van de lokale onweers- en hagelschade verloopt de ontwikkeling van de suikerbieten begin juni nog altijd gunstig. De verwachte opbrengsten zijn zeer hoog.

Figuur 5: Hagelschade op een suikerbietperceel in Gembloux. Vooraan de vernielde bladeren (foto: V. Planchon)

Aardappelen:

De aardappelen staan momenteel volop in bloei volgens FIWAP. Op de vroege percelen is het einde van de bloeiperiode bereikt. Op de late percelen wordt de knolvorming beëindigd. Begin juli vertonen de aardappelen een groeivoorsprong van een drietal weken. De ontwikkeling van het gewas verloopt voorspoedig. De weersrisico's zijn beperkt. Eind juni was er in het centrum en het oosten van het land wel sprake van lichte droogtestress en fysiologische stress, maar de neerslag tijdens het laatste weekend van juni heeft intussen voor verbetering gezorgd. Toch is er ook nu nog plaatselijk droogtestress merkbaar. Opmerkelijk hierbij is de oost-west breuklijn: in het westen van de provincie Henegouwen, tot Nijvel, werd er de laatste weken meer neerslag waargenomen, ten oosten van dit gebied bleef het relatief droog. Ten westen van de breuklijn wordt dan ook frequent *Phytophthora* vastgesteld. In de oostelijke gebieden zijn de lijnen nog niet overal gesloten, wellicht door het tekort aan neerslag maar ook door problemen met de bodemstructuur. Het opbrengstpotentieel is veelbelovend, de uiteindelijke opbrengst zal echter afhangen van de weersomstandigheden tijdens de maanden juli en augustus.

Maïs:

De weersomstandigheden tijdens de opkomst van de maïs waren gunstig. Het gewas kende bijgevolg een goede start en ook de verdere ontwikkeling verloopt normaal, behalve op de percelen die door hagel getroffen werden. Het CIPF meldt dat de maïspluimen zich beginnen te vullen. De eerste bloei wordt verwacht rond half juli. De maïs vertoont momenteel dan ook een groeivoorsprong van een week tot 10 dagen. Begin juni bedroeg de voorsprong nog twee weken, maar de koude nachten in juni en het neerslagtekort hebben de groei licht afgeremd. Het opbrengstpotentieel is tot op heden gunstig.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor de wintertarwe en -gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2009-2012 (de statistieken voor 2013 zijn nog niet beschikbaar) volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst		
	2009-2012 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)	2009-2012 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	92,4	91,8	-0,6	90,3	95,0	5,1
Zandstreek	82,1	83,3	1,4	71,3	75,0	5,2
Kempen	68,5	69,5	1,4	62,8	63,8	1,7
Zandleemstreek	89,7	90,7	1,1	83,4	87,7	5,2
Leemstreek	91,1	92,5	1,6	88,3	91,3	3,4
Henegouwse Kempen	88,8	88,0	-0,9	84,0	88,2	5,1
Condroz	84,3	85,8	1,8	83,3	85,5	2,7
Weidestreek (Luik)	87,1	88,0	1,0	81,1	84,3	3,9
Weidestreek (Venen)	67,9	70,1	3,3	75,2	79,4	5,7
Famenne	74,1	74,8	0,9	72,4	75,8	4,7
Ardennen	71,7	73,3	2,3	63,8	64,0	0,4
Jurastreek	66,1	68,0	3,0	53,0	59,2	11,7
Hoge Ardennen	69,1	67,9	-1,8	75,7	61,9	-18,2

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2009-2012 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)	2009-2012 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)	2009-2012 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	443,3	452,1	2,0	765,6	787,8	2,9	440,8	466,6	5,9
Zandstreek	460,7	467,3	1,4	729,7	749,2	2,7	461,7	493,3	6,8
Kempen	442,3	454,8	2,8	675,4	685,0	1,4	434,6	471,9	8,6
Zandleemstreek	498,3	529,3	6,2	791,6	807,2	2,0	480,1	510,9	6,4
Leemstreek	449,5	466,7	3,8	835,3	848,1	1,5	470,9	500,3	6,2
Henegouwse Kempen	460,5	478,3	3,9	810,9	821,1	1,3	461,1	484,8	5,1
Condroz	476,0	503,4	5,8	773,4	797,8	3,2	451,5	491,3	8,8
Weidestreek (Luik)	456,6	486,7	6,6	791,9	827,8	4,5	539,7	579,5	7,4
Weidestreek (Venen)	442,3	463,9	4,9	697,6	700,9	0,5	461,5	505,7	9,6
Famenne	442,9	486,5	9,8	739,9	766,4	3,6	414,9	410,7	-1,0
Ardennen	448,3	468,9	4,6	699,5	746,3	6,7	354,3	327,1	-7,7
Jurastreek	410,8	416,3	1,3	-	-	-	277,6	279,2	0,6
Hoge Ardennen	281,6	-	-	-	-	-	370,3	482,1	30,2